Második évfolyam. 62-ik szám. Kolozsvártt, szombat, 1872. márczius 16.

Előfizetési dij:
Egész évre . . . . 12 frt.
Félévre . . . . . 6 „
Negyedévre . . . . 3 „
Egy hóra . . . . . 1 „

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési dijak:
Négyszer hasábozott garmond sor ára 6 kr.
Bélyegdij minden hirdetés után 30 kr.
Nagyobb és gyakori hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:
Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22)
„ Haasenstein és Vogler (NeuerMarkt 11.)
Pesten: Lang Leopold (Erzsébet-tér 9 sz.

Nyilttéri czikkek
garmond sora után 20 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:
Belső-farkasutcza 76. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékesb czikkek dijaztatnak.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hova az előfizetések s hirdetések küldendők.

A

„KELET"

politikai és közgazdasági napilap
második évfolyamára

kérjük az előfizetési pénzek mielőbbi beküldését, legczélszerübben postai utalványlapokkal.

A lap szellemi része felől kezeskedik a szerkesztőség buzgalma és a munkatársak bőv sorozatának szakavatottsága.

A lap kiállitása körül alólirott kiadó-hivatal minden kitelhetőt elkövet, hogy a t. előfizetők méltó igényei kielégitessenek.

Az előfizetési árak a régiek:

Egész évre 12 frt.	**Negyedévre 3 frt.**
Félévre 6 frt.	**Egy hóra 1 frt.**

Egyes szám ára 5 kr.

8 előfizető után tiszteletpéldánynyal szolgálunk t. gyüjtőinknek.

Végül figyelmeztetjük t. előfizetőinket a különös kedvezményre, melyben, olcsó könyvek megszerzése által, a „Kelet" előfizetői részesülnek.

A „Kelet" kiadóhivatala.

Pest, 1872 mart. 13.

(A.) Tepnap óta ismét megindult az iszonyu játék, melyet az ellenzék a képviselöházban a mult hét idején megkezdett. Ama comicus gyülekezet, melyet a baloldal kolomposai vasárnap a fővárosba csöditettek, csak emelte az ellenzék vakmerőségét. Valóban nem jut eszünkbe vidéki polgártársainkat becsmérelni, de mégis mosolyognunk kell rajtok, ha meggondoljuk, hogy az ország legtávolabb részeiről feljöttek Pestre csak azért, hogy Tisza Kálmán egy száraz beszédét meghallgassák, sőt a mi több, egyetlen egy ember sem volt közöttük, ki a fáklyásmenet alkalmával a baloldalt felköszöntse. Még e czélra is egy pesti fiatal embert voltak kénytelenek felhasználni. Ez a comicus momentum, mely furcsa világot vet a baloldal intelligentiájának mérvére.

De van a dolognak egy szomoru mozzanata is. És ez az, hogy a másfél ezer vidéki ember között senkinek sem volt annyi erkölcsi érzete és bátorsága, hogy a magyar nemzet geniusza nevében tiltakozzék ama botrányok ellen, melyeket a baloldal a képviselőház szentélyében elkövet, hogy indignatiójok egész özönével áraszszák el ama jezsuitákat, kik ma is hirdetik, hogy a czél szentesiti az eszközöket. Pedig itt a czél ép oly csufos, minő csufosak az eszközök; egyik méltó a másikhoz. De ha már az ő baloldali lelkiismeretök a czélt jónak tartja is, az erőszak, a törvény és többség iránti tisztelet megsértésének eszközeit kellett volna megbélyegezniök. És nem volt egy ember a gyülésben, kinek ily valami eszébe jutott volna. Valóban a politikai immoralitás mérge mélyen beleragódhatott társadalmunk egyes osztályaiba, ha már nálunk olyan dolgok, minőket a baloldal elkövet, büntetlenül megtörténhetnek.

Különben a vasárnapi baloldali gyülésnek, ha általában van jelentősége, ez egyedül abban áll, hogy a baloldal abdicált a szélsőbal javára. A gyülés felett Kossuth szelleme lengett; a turini önkénytes számüzött az, ki jövőre az ellenzéknek parancsait osztogatja, nem pedig Tisza Kálmán. A baloldal felzavarta a szenvedélyek hullámait, ma beállt a vizözön, mely azt magával sodorta s most a szélsőbaloldal csolnakában keres menedéket. Büneinek méltó jutalma ez s reméljük, hogy nemzetünk méltányolni tudandja majd ezen tényeket. Tisza ma már közkatona Csanády táborában s Ghiczy háttérbe szorul Lázár Ádám megett, ki féktelen szenvedélyességével Erdély Madarászának szép nevét méltán kiérdemelte. Ilyen most a pártok állása. Két elem áll most egymással szemben az országgyülésen: az egyik a józan, de folytonos szellemi és anyagi haladást, Magyarország belügyeinek békés consolidatióját akarja; a másik a szélsőségek karjaiba vetette magát, erőszak és botrány képezik eszközeit, a magyar faj suprematiajának megbuktatása, a nemzet politikai érettségének compromittálása képezi czéljait. Bármi lészen is ezen utolsó ülésszak sorsa, a nemzet elé mindenesetre már pár hét mulva a választás ügye fog lépni. Akkor kellend majd kimutatnia, hogyan gondolkodik a baloldalról és czéljairól. Kiből a magyarság s a hazafias gondolkodás érzete még ki nem halt, annak sorakoznia kell, hogy a mostani botrányoknak a jövő országgyülésen leendő megujulását lehetetlenné tegye, különben megdől a parlamentarismus, melyen hazánk mostani alkotmányossága nyugszik.

Országgyülés.

Kerkápoly pénzügyér beszédének vége.

Bár ne igy állana! s én részemről kijelentem, hogy ha a dolog nem igy állana, mindenre hajlandó volnék; de bármi bonumért — s itt visszatérek azokra az egyiptomi husos fazékakra, azokra az ország érdekében oly nagyon kivánatos dolgokra — ismétlem, bármi bonumért nem vagyok képes oly árt megadni, mely abban áll, hogy ne történhessék az meg, a mit a többség az ország érdekében jónak és szükségesnek tart.

Ha önök azt mondják, hogy a választási törvényjavaslat tárgyalását csak azon esetre nem teszik lehetetlenné, ha előzetes alku utján biztosittatnak az iránt, hogy ez vagy a kisebbség fölfogása szerint átalakittatik, vagy a napirend megosztása folytán egyszerüen oldalt hagyatik: ugy ez egyértelmü azon követeléssel, hogy a kisebbség akarata döntő sulyra emelkedjék. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Ha mi azt akarjuk, hogy az, a mit a többség az ország érdekében jónak, hasznosnak és szükségesnek tart és kiván: meg ne történhessék, akkor arra nem kell parlamentarismus (Zajos helyeslés jobb felől). A parlamentarismus épen arra való, hogy egy nemzetnek, képviselői többsége által kifejezésre hozandó akarata érvényesülhessen. (Élénk helyeslés jobb felől.) Az, ki ezen thesist megtagadja, ki azt követeli, hogy a nemzetnek — ismétlem, képviselői többsége által kifejezésre hozandó — akarata ne érvényesülhessen, az a parlamentarismus ellen küzd. (Ugy van! Igaz! jobb felől.) Ez támadás a parlamentarismus ellen alulról (Helyeslés a jobb oldalon.) Ha pedig tovább mennek a t. képviselő urak, és azt tagadják, hogy ezen többség által a nemzet többségének akarata nyilvánulna, akkor ismét azt mondom: még eddig nincs mód, a mely szerint meg lehessen birálni, hol a többség? hanem ha ezen módon (Helyeslés jobbról.) Nem konokság, a mint egyik képviselő ur előttem mondá, de a parlamentarismus alapeszméje és alapelve iránti tekintet az, a mi minket gátol.

Bár mennyire fájjon lelkünknek, hogy az ország egyik vagy másik vidéke érdekében szükséges intézkedéseket meg kell akasztanunk, azt hiszem, hogy ha nem előbb, de utóbb az egész ország, és igy még azon részek is be fogják látni, hogy egy nagyobb jó iránti tekintet, egy nagyobb jó iránti kötelesség, a parlamentarismus alapelve, gyökeszméje iránti kötelesség nem engedte meg nekünk, hogy őket ezekhez a jókhoz ilyen áron hozzájuttassuk (Élénk helyeslés a jobb oldalon.)

Épen a balközép az, melynek legkevésbé szabad tréfát üzni az elvekből és eszmékből. (Felkiáltások baltelől: Nem is üzünk tréfát!)

Nem mondom, hogy ezt akarják tenni. Az a különbség, a mely a balközépet mitőlünk elválasztja, az az elveknek, az az eszméknek ezen árnyalatát — joggal vagy jog nélkül, okkal vagy ok nélkül, nem birálom — elég fontosnak tekintette, hogy a positiv müködése terét mindeddig ugyszólván magától ellökje, és magát attól visszatartsa. Miért? Az elvek árnyalatáért. Tehetjük-e mi, vehetjük-e mi magunkra azt a felelősséget a jelen és jövő kor előtt, hogy megalkudottunk a kisebbséggel, lehetetlenné tettük a többség akaratának érvényesülhetését, csak azért, mert a kisebbségnek tetszett ezt az árt szabni arra, hogy az ország anyagi érdekében ohajtható és kivánatos dolgokat el lehessen intézni? Élénk tetszés jobb felől.)

Igy járnak el önök; de azért higyjük, hogy mi parlament vagyunk. (Hosszas tetszés a jobb oldalon.) Ez igazán a jog eljátszása. (Hosszasan tartó zajos tetszés-nyilvánitások a jobb oldalon; mozgás a baloldalon.)

Legyenek meggyőződve a t. képviselő urak, hogy nyilvános pályám egész tartama alatt soha sem volt kevésbbé szándékom pártérdekben szólani. (Egy hang a baloldalon: Jog eljátszása?) Igenis, tán öntudatlanul, de meggyőződésem szerint valóban ez lenne a jogeljátszás. Ismétlem, soha sem volt kevésbé szándékom pártérdekből szólni, mert azon meggyőződésben vagyok, hogy a parlamentarismus eszméje, e házban nem pártkérdés, hogy nem csak mi, de önök is ragaszkodnak ahoz, azon őszinteséggel, melylyel mi; és a különbség csak az, hogy mi igenis evidenter látjuk annak itt koczkán állását, evidenter látjuk, hogy itt válságos kérdés forog fenn épen a parlamentarismus alapeszméje tekintetében. (Helyeslés jobb felől.)

S azért bármennyire fáj is lelkünknek azon scenák sorozata, melyeket az országgyülés napok óta mutat; bármennyire fájlaljuk, hogy az ország inség által sujtott vidékeinek nem birunk kenyeret nyujtani, azt gondoljuk, hogy a materialis jó iránti tekintet és az átmenő szükség enyhitése iránti kötelesség nem jogosit fel bennünket arra, hogy feladjuk a legnagyobbat, a minek őreiül állittattunk: a parlamentarismust. (Élénk helyeslés jobb felől.)

Ne azt mondják, és ne ugy állitsák fel hát önök a kérdést, hogy mi mindezt konokságból akadályoztatjuk. Ne méltóztassanak oly árt kivánni, mely meg nem adható. (Egy hang balfelől: Önök se nekünk!) Ismétlem, hogy ha a választási törvényt valaki nem helyeselheti, én megnyugszom azon, ha ezt a maga rendje szerint oppugnálja; de kijelenteni a ház előtt, hogy nem beszélünk azért, hogy egymást meggyőzzük, nem beszélünk azért, hogy lehetővé tegyük a fenforgó kérdés tárgyilagos elintézését, hanem mintegy joviális tréfát üzzünk abból, (Élénk felkiáltások jobbfelől: Ugy van!) miképpen lehet hazszabályainkból kimutatni azt, hogy azok nem nekünk valók, mivel hogy oly emberekre voltak számitva, kik azoknak minden gyöngéjét kizsákmányolni nem törekesznek, hanem számitva voltak a parlamentaris tárgyalások iránti készségre, és ugyszólva a pietasra, — az már messze megy. (Élénk és hosszas helyeslés jobbfelől.) Mindig eszembe jut azon franczia, ki a midőn egy vádlott eljárása nem azon eljárás helyességével, hanem azzal igazoltatott, hogy a mit tett, az mind megfér a törvény keretében, azt mondá: ebből az következik, hzgy ez az ember nem nekünk való, mert a mi törvényeinket, melyeket pedig mi az ország javára véltünk megalkottaknak, ő annak kárára birja kihasználni. (Élénk helyeslés a jobb oldalon.) Ugy látszik, ezek a házszabályok sem nekünk valók, mert mi, midőn azokat megalkottuk, az gondoltuk, hogy velök biztositani és sikeresiteni lehet a tanácskozásokat, és most megmutatjuk, hogy nem lehet. Ne tegyük ezt!

Ismétlem, egészen más az, ha aggodalmak kifejezésre hozatnak, de kötelességszerüleg foly a tárgyalás és tart a meddig tart, és ismét más azt mondani: hogy ha mi elfogadjuk a parallel üléseket, azaz d. e. tárgyaljuk az egyik t.-javaslatot, d. u. a másikat, akkor a több órai ülésezés nem árt az egészségnek (derültség jobbfelől); akkor nem kell a commissió, melyet Henszlmann képviselő ur inditványozott (derültség jobbfelől) annak megvizsgálására, hány óráig birunk itt ülni életünk koczkáztatása nélkül; hanem ha mindig ugyanazokat a dolgokat tárgyaljuk, akkor kell a commissió (derültség jobbfelől.) És ismétlem, mikor pártérdekeinknek, vélt pártérdekeinknek akarunk szolgálatot tenni, ne felejtsük el, hogy pártostól, mindenestől semmik vagyunk, ha egyszer a parlamentet semmivé tettük. (Hosszan tartó zajos éljenzés a jobboldalon.)

BELFÖLD.

N.-Enyed, márcz. hó.

Ns. A. Fehérmegye f. évi január 30-án kezdőleg tartott bizottmányi gyülése folyamában 38 román, köztük Axentye Severu, Visti Sándor Mlklós, Geatán Miklós, Moldován tanár stb, által aláirt „emlékirat" nyujtatott át főispán Pogány György ur ő mlgának. Ezen „emlékirat" február 2 án tartott gyülésen felolvastatván, kitünt, hogy ez részint főispán ő mlga, részint a bizottság többsége ellen őszszeszedett panaszok halmazából áll. Annyira felötlő volt ezen panaszok alaptalansága, hogy a bizottmány egyrésze feleletre sem óhajtván méltatni, félretétetni kivánta, mig végül Gyarmathy S. főállamügyész ur nézete nyert többséget, melynélfogva — részint a kormány, részint a lapokban felmerülendő vádak — előtti igazolásul, röviden a sulyosabb pontokra, jegyzőkönyvileg megjegyzés tétetett.

A „M. Polgár" 49. 50. számában „egy nem bizottmánypárti" ugyanezen lapban kijövő, mintegy folytatásául az bizottmányi gyülési tudósitásnak, szintén elakarván a „megörökités" örömét érni, meglehetős nehézkes forditásban, ama lap szerkesztőjének mézes-mázos kortes szavai kiséretében, közölte is ez „emlékiratot". Bátorságot veszünk reflexiokat tenni reá, miután szakavatottabb toll nem méltatta még eddig figyelemre; s tesszük ezt annál is inkább, mert mostanában a „M. P." aunyit foglalkozik állitólagos rosz oldalainkkal, hogy a t. közönség még szives lesz magát elámittatni egy pillanatig. — De hogy tartós ne legyen ezen, részünkről fájlalt, állapot, térjünk át röviden az emlitett „emékirat" czáfolására, szerény tehetségünkhöz képest, — követve annak menetét.

Teljesen egyetértünk az „E." aláiróival, hogy az állami élet folyama a nemzetiségi — általuk mindig hánytorgatott, minden még annyira oda nem illő alkalmakkor is felszinre hozott kérdés miatt nem elég csendes; de sem ennek, sem a szerdahelyi értekezlet passivitási politicája tárgyalásába, mint nem idetartozóba, nem bocsátkozva, bátrak vagyunk jelenleg azt is kifejezni: hogy megyénkben az „E." aláirói fogalma szerinti nemzetiségi kérdést soha felvetni nem kivánjuk s ez okból magyar vagy román nemzeti akaratnak, mint ilyennek jogosultságát el nem ismerjük s vélt jogosultsága követelményeinek teljesitését egyszer s mindenkorra megtagadjuk, miután egyenlő jog s egyenlő teher jutott mindnyájunk részébe, — egyenlő jogmértékkel osztják ki mindnyájunk részére az igazságot, mely nem ismer nemzetiséget, nem vallást, nem semminemü rangot és állást.

Az „E." szerzői tekinteten kivül hagyják a románoknak 1861-en innen foglalt állását; nem fejtegetjük mi sem, de annyit mégis megjegyezhetünk, hogy nem minden román volt oly elfogult, miszerint jogosult helyét a bizottmányban el ne foglalta volna s ezek meghallgatására mindig készek voltunk. Épen annak tulajdonitjuk, hogy most oly különös „E."-ra kell megjegyzést tennünk, hogy ezen irat alájegyzőinek legnagyobb része kevés, vagy épen sommi részt vevén a tanácskozásokban, nem is igyekezett érintkezésbe jönni azokkal, kiket most oly annyira vádolnak „az ezen megyebeli román akarat" meg nem hallgatásával, pedig mint alább is kitetszik — főispán ő mltga a különböző pártok egybegyüjtése által épen ezen érintkezésre kivánt alkalmat adni. —

És most sorra adják az „E." szerzői 4 pont alatt az okokat, „melyek észlelése miatt a gyülésben megjelentek s melyek eredménye

Iskola Alapitvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundaţia pt. Şcoală - BCU Cluj

szerintök rosz tapasztalat, szerintünk pedig haszonra fordítható figyelmeztetés lett; hasznos figyelmeztetés és okulás nekik ugy mint nekünk, mit legalább mi bizonyára felhasználni fogunk.

Első ok, min megütődnek, a román bizottmányi tagoknak kevesebb száma. Ezért fatalitásnak és mintegy különös kiszámitásnak tekintik az 1870 42. t. cz.-nek a bizottság alakulására vonatkozó intézkedéseit, mely intézkedések által a birtok, a tőke s a szellemi képzettség, a viszonyokhoz képest, egyenlően karoltatott fel, s mely törvény nem egyes specialis viszonyokkal biró megye vagy országrész, hanem egy birodalom számára hozatott és szentesittetett s a választás által is tág tér nyittatott a statisticailag csakugyan nagy számmal levő románok bejutásának épen ugy, mint más nemzetbelieknek.

A megyeszervezkedés alkalmával mind bevették azon románokat a kiküldött bizottságba, kiket ajánlottak, igaz nem oly mérvben, a minő többségben van ezen nemzetiség fej szerint, hanem a minő számmal vannak az értelem, tapasztalás és a viszonyok ismerete által kitünők. — Különben is maga a javaslat a nmltgu belügy ministeriumnál megrostáltatott, sőt ebben, minden specialitás tekintetbevétele nélkül, a többi megyei bizottsági szervezetekben kijelelt s elfogadott elvek szerint jártak el, mit — reméljük — kétségbe vonni nem fognak, ha utaljuk a királyhágóninneni és tuli megyéknek már ismeretes szervezeti szabályaira. —

Hogy az idő kivánalmai s a tapasztalás gazdag és becses adatai koronkénti javitásokat fognak ebben is tétetni — kétségen kivülinek tartjuk; de ezek csak szintén az idő kivánalmai szerint alakult törvények határozatai, szabványai szerint s a józan ész által szerzett tapasztalatok folytán történhetnek meg. — Mindenesetre pedig a jelenlegi szervezkedési munkálat jogmegszoritást, mely a törvénynyel ellenkeznék, nem foglal magában, a polgári jogok gyakorlását biztositja s elősegiti.

Az „E“ 2-ik pontjában felemlitett köröknek éppen azért, mert döntők s tehát erősek, oly segélyt és erőt, mely nem a közös megállapodás elősegitését, hanem fractiok létesitését s a mai viszonyok közt jogosulatlan vágyak elérését tüzte zászlajára, romlás veszélye nélkül bizonnyára nem fogadhat el. — De az „E.“ aláirói nem is igyekeztek ezen körökkel érintkezésbe jönni; kérdjük tettek-e lépést a főispán ő mlga által a tisztujitást megelőzőleg tartott s minden szinezetü pártok egyéneiből az egyöntetü cselekvés megállapitása s minden [illegible] kivánalmaik kellő kifejezése és előadása iránt. Nem; sőt ellökték ugyszólva a kezet, mely barátsággal nyujtatott feléjök s igy lehetetlenné tették az u. n. „döntö köröknek“ az eszmecserét, az ezzel járó kölcsönös felvilágositásokat s mindezek biztos eredményét; a békés egyezséget, s még is ezen köröket önzőknek nevezve, reájok háritanak minden felelősséget a bekövetkezhető rosz miatt, ezután pedig egy kanyarulattal a megyei bizottság egy másik kissebbségi csapatjához szegődve, elismerésöket fejezik ki irántuk, hogy ime ezek az önzetlenek! kik készek minden kivánatunkat kielégiteni, — az az közülünk azokkal tölteni be a hivatalokat, kiket csak mi akarunk. —

De valamint azon kisebbség, melyhez csatlakoztak, csak igen kis mértékben képviseli az összes megyei — az „E“ kifejezéssel élve — magyar nemzeti elemet s annak kivánalmait, ugy az „E“ aláirói is csak igen kis mérvben képviselői s kifejezői a megyei román nemzeti elem ohajainak. Mert az „önző többség“ tagjai is a nép között élvén, éppen oly jól ismerik a megye lakóinak szükségeit s jogos ohajait — ha nem jobban talán, — mint az „E“ szerzői, s felhivjuk őket, hogy nem is emlitve a mult nagyszerü vivmányait, mutassanak fel példát, midőn tudva a bajt; nem akartunk azon segiteni; midőn hallva a panaszt: mit sem kivántunk tenni felőle?

És mégis az „E“ szerzői sajnálkoznak, hogy — „nem fogva kezet a többséggel, — közülök egy sem lőn beválasztva a kijelölő bizottságba, mely kivánsága: do ut des, facio ut facias“ elvnek sikerült travestatioja. — Főispán ő mlga éppen az által mutatta ki pártokon felülállását, hogy vele született méltányossági hajlamainál fogva s nem mint gunyosan tetszett emliteni: kegyelemből, — a tőle függő kinevezettek sorába főtiszt, canonok Negrutiu urat is felvette. —

Hogy a kijelölő bizottság miért tette az alispáni, főjegyzői és árvaszéki-elnöki állomásra ugyanazon egyént candidatioba, azt hisszük, nem oly nehéz kitalálni. T. Duca Bazil ur már hosszasabb idő óta élvén közöttünk, szorgalma és modora által elismerésünket érdemelte ki. A „E“ aláirói pedig azt kivánták, hogy egy általunk szintén nagyra becsült, de rövid idejü ittléte miatt, — mi oka lön annak is, hogy bizottságilag nem lehetett, — még eléggé nem ismert urat tegyenek be alispáni candidátióba; tehát olyant, ki: ignotus in domo Israel et ignoscit domum Israel. Már hogy Duca ur miért nem választatott meg alispánnak vagy főjegyzőnek s miért árvaszéki elnöknek, annak oka legkevésbbé sem volt nemzetiségi indulat s még kevésbbé azon kicsinylési törekvés, melyet az „E“. szerzői oly könnyeden reánk fognak in thesi, — miről szó sem volt: in praxi s nem is lesz soha. Ha találkozni fog önök közt D. B. urnál tudományosságban, de egyszersmind mérsékletben is kiválóbb, ki nemcsak helyes ok nélkül jajgatni a panaszt emelni, nem szokott, de a közjó és előhaladás utja előkészitéséhez [illegible] járul s igy magának nemcsak saját, minden érintkezéstől elzárt, körében, hanem az összes megyében is tiszteletet szerez, — tiszteletét pedig az érdem előtt valamennyiünk ki szokta fejezni, — biztos lehet, hogy az őt megillető polczra bizonyosan fel fog emeltetni.

Hogy főispán ő mlga, kinek érdemeit a megyei viszonyok rendezése, a kedélyek megnyugtatása s igy a kölcsönös közeledés létrehozása körül tisztelettel emlitheti bár ki is, — most is minden kitelhetőt megtett az egyezkedés létesülésére, azt tudjuk. De hogy az „E“ szerzői javára, kik szándékaikat az egyezkedés körül nem nyilvánitották, s miért minő jogból gyakorolhatott volna pressiot a többségre, azt nem tudjuk. Valjon elvállalták volna ily jogköréhez nem tartozó lépéseért ő mlgának a felelősség terhét a t. aláirók és pedig sikerrel az ezen megyebeli magyar közlakosok és a magas kormány előtt“? mint föltetszett hozni? — Nehezen hisszük.

Főispán ő nlga ellen még három vád van felhozva:

1. az, hogy b. Splény inditványát a 3. és 4 aljegyzői állomás felállitása iránt, mely 24 órával előbb nem volt megtekinthetés végett letéve, tárgyaltatni hagyta mig a P. V. Elek inditványát nem engedte. Igaz, hogy b. S inditványa nem volt kitéve, de az előleges gyülésen be volt jelentve s fejtegetve, mit a törvény is megkiván. A kitevés pedig nem a főispán ur, hanem a jegyzői hivatai kötelessége a törvény szerint s vajjon ő mlga van hivatva oly szabályt előlegesen foganatositani, melynek érvénye — jegyzőség nem létében — még csak azután lépett életbe.-De eltérve ettől, az inditványt roppant többség tette magáévá, vitte keresztül, mig ugyanezen többség P. V. E. inditványát nem kivánván tárgyalni, mi különben is a jövő bizottmányon fog beadott kérelme folytán, elővétetni, — pressioval is reá kellett volna kényszeriteni a többséget! Hazszabálytalanság forgott fenn, a magyar ministerium bizonyosan meg fogja változtatni a hozott határozatot, mely elébe terjesztetett.

2-ik vád, hogy ő mlga nem lett volna figyelemmel az iránt, hogy a tárgyalásokban egy közvetlenül érdekelt fél se vegyen részt. Az „E“ban nincs erre példa felhozva, mi pedig láttunk esetet, hogy az illető, minden felszólitás nélkül, tartván magát a törvényhez, kivonta magát a tárgyalásból; s igy a vád alaptalan. —

A 3-ik vád alapja, hogy a hallgatóság nem volt elzárva a bizottsági tagoktól, igaz.

De kérdjük, miként lehetett volna a megye nem éppen nagy termében akként tenni az osztályozást, hogy mind a 420 bizottmányi tagnak, mind a hallgatóságnak legyen helye oly rendesen beosztva, mint egy parlament házban? Itt vagy a 420 biz. tag nem fér el s akkor egy kis kényszerült jogfosztás áll elő a kimaradtak részére; ugy kizáratott volna teljesen a hallgatóság s akkor nem lett volna: nyilvánosság, minek pedig ugy-e bár mindnyájan barátjai vagyunk. Igen de — mondják — az iszonyu zaj, a mint látszik a különösen kiabálásra bérelt vott „részvényes“ hallgatóságtól jött legnagyobb részben! - A többségnek, mely mindig többség maradt, semmi szüksége sem volt a hallgatóság valóban nem oly nagy tömegének, tetszészajára s ez okból részvényes hallgatóságot senki sem toborzott, mit annál is kevésbbé tehetett volna, mert azon hallgatóság sem a hajdan nagy rómaiakfizetett néptömege, sem a szinházi claquerők niveanjáig hála Istennek nálunk még nem sülyedt le. És ha csakugyan oly nagy befolyással lett volna a hallgatósági tetszés zaj a választásra, miért nem kivánták a terem kiürittetését akkor, a minek kellettt mentére hagyni valamely nem tetsződolgot csak azért, hogy másnap aztán egy kis vádat lehessen kovácsolni belőle. Ezt nevezzük aztán kicsinykedésnek, melybe az „E“ bocsátkozni nem akarna, végre mégis benne találta magát.

Az „E“ aláiróin nem csudálkoztunk, hogy február 1-én, a központi tisztviselők választása utáni napon, ily memorandumot adattak be D. ur által. A fölhevültség és bosszankodás nem nagy elősegitői a higgadt gondolkozásnak, ugy saját hibáink fölismerésének sem. De most, midőn már több idő telt el a küzdelem óta, midőn annak minden mozzanatait hidegen biráló szemmel tekinthetjük, reméljük másképpen gondolkoznak a t. aláirók és követőik is? Szabadjon reméllenünk, hogy nem. — Rideg visszahuzás, minden érintkezés kikerülése, figyelembe sem vétele az ellenvéleményeknek s körülményeknek még kinek sem hozta meg az ohajtott sikert. S itt megjegyezhetjük, hogy a t. aláirók közül nem ragaszkodott mindegyik oly szigoruan az alapnélküli „E“-hez, hanem részt vett a szolgabirák választásában. Kinek joga van, az eljár vele tőle kitelhetőleg.

Hogy támadni fog oly párt, mely az „E“ elveit valló urakkal egyesülve többséget alkosson, nem lehetetlen, mert az idők és körülmények változásait ki képes előre látni? De hogy ezen párt csak személyes kérdések s nem elvek pártja lesz, mely csak gyengeségének pótlásául, nehány személy feláldozásával fogja magát tulsulyra vinni — az bizonyos. — Mi mindig készek vagyunk kezet nyujtani a románok azon férfiainak, kiknek jelleme tiszta, multja szeplőtlen, s képzettségük mellett a közhaza ezen megyéjének felvirágoztatását szivökön hordják.

*

Deés, 1872. márcz. 11.

(✠)Deés rendezett tanácsu város képviselő-testületének az 1871 évi 18-ik törvényczikk alapján ujjá szervezése, illetőleg a communitás tagjainak megválasztása e hó 9-re lévén kitüzve, a közelebbi napok városunk polgárságára nézve izgalmas napok voltak. Izgalmas napok, mert a baloldal vezetői e városunk jövőjét különösen, s városunk lakósait, mindnyájunkat pártkülönbség nélkül egyaránt érdeklő ügyet is — pártkérdéssé tették. A baloldal részéről, Gyárfás Ferencz és Mosa Sándor vezetése alatt, hetekkel ez előtt megkezdettek ez ügyben a titkos értekezletek, s törekvések sem több sem kevesebb nem volt, mint hogy a communitás választott tagjai egytől-egyig baloldaliak legyenek. E törekvés tudomására jutván Róth Pál derék főhadnagyunknak sietett azt, mint városunk közügyeire nézve veszélyessé válhatót, megakadályozni — értekezletet hivott össze, melyben jelen voltak ugy a baloldal, mint a Deák-párt értelmesebb, miveltebb polgárai; itt mindenekelőtt azon elv keresztülvitele kisérel tetett meg, hogy a jelen esetben a párt szempontok semmi esetre se nyomassanak előtérbe,

---

A

‚KELET‘ TÁRCZÁJA.

A berlini Aquarium.

Deák Gerőtől.

(Folytatás.)

A gyikok osztályából még a sövényeink közelében igen gyakori, fürge kis gyikot (Lacerta agilis) és a gyönyörü smaragdgyikot, (L. viridis) emlitem meg; ez élénk, ártatlan állatkák iránt még ma is ellenszenvvel viseltetnek sokan, holott mozdulataik fürgesége csinos alkatuknak és lényök ártatlansága félénk megjelenésöknek teljesen megfelel.

A népmesékben szintén nevezetes szerepet játszó u sz ó s i k l ó (Colub. natrix) társaságában szép egyetértésben él a legszebb európai kigyófaj egyik tagja, a Dalmátiában honos l e o p á r d k i g y ó (Coronella leopardinus); mig az első, mely nálunk a legelterjedettebb és legártatlanabb állatkák egyike, csendesen vonja meg magát viztartójában vagy ennek nedves szélén s koránt sem látszik tehéntölgy vagy tejes edények után sóvárogni — miként róla a babona beszéli —: addig a gyikok, sőt mérges kigyókkal is táplálkozó szép leopárdkigyó egy magas száraz galyon magát összegyürüzve mozdulatlan pihen s ugy tetszik, hogy kényelmes fogságához már hozzá szokott.

Az ámerikai l a n c z - s i k o s (Coronella getulus) és a déleurópai a e s k u l a p k i g y ó (Coluber Aesculapii) után egyetlen mérges kigyónk: a v i p e r á h o z érünk. Több faja között látható az ó-kori áspis vagy c e r a s t e s (vipera cerastes), mely a szentkönyvben igen gyakran „Fi“ név alatt fordul elé. Ez elé tették ki gyermekeiket az indiai és egyptomi kigyóimádók a végett; hogy ez uton nejeik hüsége vagy hütlensége felől meggyőződjenek. ez volt a szerelem-beteg Kleopátrának utolsó barátnéja, melylyel ifju szép életének véget vetett.

Északámerikának rosz hirü kigyói: a c s ö r g ö n c z, (Cr. durissus) és a vizi v i p e r a vagy a m o k a s s i n k i g y ó (C r o t a l u s p i s c i v o r u s) szomszédságában a hatalmas p u f f o t t á t (vipera arietans) találjuk, melyben még az egyszerü laikus is legott a mérges kigyók ősképét ismerheti fel. Rövid, aránytalan vastag, pikkelyekkel tömötten fedett teste, háromszögü feje rettentő méregfogai, vak düh és alattomosság teszik ez iszonyu állatot nem csak Áfrika, hanem az egész föld első mérges kigyójává.

Gondolom nem lesz érdektelen, ha a hetenként egyszer tartatni szokott étetéséből egy jelenetet közlök, melylyel egyszersmind fennebbi állitásom is igazolva leend.

Az áldozatra szánt tengeri nyulat egy hálóban bocsátják le a félelmes puffotta kalitkájába, hol aztán szabadon engedik. A szelid nyulacska kiváncsian közeledik a hatalmas kigyó felé, minőt soha nem látott s melyről nem tudja, hogy gyilkos ellenfele. A kigyó fölemeli háromszögü fejét, nyakát pedig hátra hajtva szörnyü szép támadó állásba helyezi magát; a kis nyul semmi rosszat sem gyanit, csak szagol, csak fülecskéit hegyzi és — bátran közelg a kigyó fejéhez, mely kétágu nyelvét tapogatózva lövelli ki oly hoszszan, hogy a nyulacska bajusszát érinti azzal. A kis állat, e megtestesült jámborság és ártatlanság — még mindig balsejtelem nélkül áll a kegyetlen gyilkos előtt, mely hova-tovább mind jobban-jobban felindul, mi közben hosszan lélegzel, teste fölemelkedik s megint aláhull, szélesebb lesz és összeszorul; hallhatólag fú orrával, mintha áldozatát gyászos sorsára figyelmeztetné: ámde az intés sem használ semmit: a kis nyúl számba nem veszi azt.

A kigyó ismét alábocsátja fejét, hogy más állást foglaljon s alattomos lassusággal odább csuszik. A nyúlacska meghökken, félre ugrik, villogó szemeivel merőn néz az előtte ismeretlen tárgyra, ezzel szembe áll, csendesen fülel, szagol, bajszát minden irányban forgatja és — ismét nyugodt lesz. B i z o n y á r a ha „ösztöne“ — ez öntudatlan előérzet — tudósithatná az iszonyu jövőről, másként viselné magát. Ismét mozdulatlan nyugszik a kigyó tágas szobájának padozatán, de midőn a kiváncsi áldozat ujból feléje közelg, támadásra készen emeli föl megint vaskos fejét, kiöltött nyelvével sziszeg, fenyeget és a kis nyúl megdöbbenve szalad el tőle, miként először. Most a szimatoló nyúlacska a kigyó viztartójára talál s iszik belőle, aztán kényelmesen nyujtozkodik el a meleg porondban, sőt nehányat fal is a bedobott murok és káposzta-levélből. Ugy látszik, hogy nagyon meg van elégedve az uj szálással, pajkosan szökdel erre-arra, a kigyón keresztül, sőt néha hátára is; de a hatalmas állat e vakmerő galádságon fölindulva, bőszülten pattan fel és tele torokkal sziszeg és fú. A nyulacska ismét megretten, minden érzékműszerét mozgásba hozza, de semmi roszszat sem gyanitva, veszélyes kisérleteit ujra kezdi.

Igy foly ez 35 — 45 perczig és minél bátrabb lesz a tengeri nyúl, annál felindultabb a puffotta és annál meghatottabb a közönség, melytől igen különböző megjegyzéseket lehet hallani. „Nagyon érdekes!“ mond egy természetvizsgáló, ki a kalitka előtt sovár tekintettel áll. „Valóban meglepő! helyesli az előbbi megjegyzést termetes szomszédja. „De már ez mégis sok“ — kiált fel egy nő a legmélyebb utálat hangján — „szörnyüség, hogy az állatvédelmi társaság ilyesmit is elnéz!“ Hanem azért épen ugy megmarad helyén mint a többi néző.

A szomorujáték vége felé közelg. A kegyetlen kigyónak eszébe jutott, hogy egy hét óta nem evett és lassan zsákmánya felé kezd csuszni; a nyulacska pedig ugy fogadja őt, mint előbb: szembe megy vele. Támadólag emeli föl fejét a puffotta, nyakát pedig összehuzni látszik, mi közben tele méregmirigyeit kifőcskendeni akarja, kétágu nyelvét még egyszer kilövelli és — villámgyorsan rántja viszsza fejét s nyujtja ismét előre, mi alatt szája föltárul s hüvelyknyi hoszszu méregfogai izomtokaikból előtünve, mélyen hatolnak bé az áldozat gyönge testébe; — egy visitás a kis nyúl szájáról, rögtön egy másik — harmadik némely nő-nézőktől hallatva és a halálos marás megesett! Ép oly gyorsan a mint előre rohant volt, vonul ismét vissza a kigyó, csöndesen bocsátja le fejét a padozatra s merőn nézve áldozatára, várja ennek végkimultát.

Egyetlen egyszer kiáltott a szegény kis állat; alig tett pár ugrást s aztán csendesen terült el a porondon. Fülecskéi hátra hulltak, szemhéjai lecsukódtak, egy-kétszer megrázta kis fejét, aztán elvesztette eszméletét. Mozdulatlan pihent igy ott 10—15 perczig, még egyszer hirtelen, rángatozva felszökött s aztán mint hulla hanyatlott vissza. A pokoli csöpp megtette hatását!

* * *

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pt. Școală - BCU Cluj

mert Deés városa közügyei egyenlően érdekelnek minden polgárt, Deés városa jövő felvirágzásáért vállvetve, pártkülönbség nélkül kell közreműködni mindnyájunknak; de fájdalom e helyesen felfogott eszme nem juthatott diadalra. Kisérlet tétetett tehát, hogy a két pártból egyenlő számban jelöltessenek ki a communitás tagságra legalkalmasabb polgárok, s az igy megállapított névsort erkölcsi kötelessége legyen mindkét pártnak vinni: azonban ez sem sikerült; s mert nem sikerült, a Deák-párt még tovább ment az engedményekben; ugyanis a 29 communitási tagsági helyre 17-et ajánlott fel a baloldalnak, megelégedvén a maga részére 12-vel, — hasztalan törekvés volt ez is: minden kiegyezési kisérlet megtörött a baloldali vezetők ön- és pártérdek szülte erőlködésein.

Ily körülmények között, nem volt mit tenni a Deák-pártiaknak, mint tömörülni, s elfogadni a provokált csatát. Megállapittatott egy névsor, melyben a polgárságnak színe, java benfoglaltatott, nem zárva ki ebből a baloldal néhány érdemes férfiát sem, mig ellenben a baloldal az általa megállapitott névsorba egyetlen jobboldalit sem vett fel.

Igy előzmények után viradott fel a nagy nap — márcz. 9-ike — a választás napja. Reggel fél 9 órakor mindkét párt zeneszó mellett, nemzeti lobogókkal, tömörülten jelent meg a piaczon, s vonult fel a választás szinhelyére. Megkezdetett a szavazás és megszakitás nélkül folyt estve 6 óráig.

Mily élénk érdekeltséggel viseltetett a polgárság e választás iránt, kitünik abból, hogy 840 választó jogosult közül 600-nál jóval többen szavaztak. Ismerve a Deák-pártnak törhetlen erejét Deés városában; s reá gondolva azon nemes intentiokra, mely pártunkat, szemben a baloldaliakkal ez ügy körül is vezérelte — egy perczig sem kétkedtünk győzelmünk felett; és nem csalódtunk: a választás eredménye ma reggel hirdettetett ki, s ugy az alsó- mint a felső választókerületben győztünk; győztünk abban 60, ebben 40, összesen 100 szavazat többséggel.

Deés város nemesen érző polgársága ez ez actus által, szemben a sokat igérő, de semmit sem teljesitő szájas hazafisággal, politika érettségének, higgadt hazafiságának és saját városa iránti forró szeretetének a legszebbi bizonyitványát adá.

És ez actus éppen egy időben történik azzal, midőn nehány kiváltságolt népboldogitó honfi az okvetetlenül baloldalinak kürtölt Deés városi polgárság nevében Peste zarándokolt a honmentő baloldali gyülésre, ajánlani Deés városa polgárságát, mint igaz baloldali hitűt a nagy Muftinak . . . . Bizony bizony Gyárfás Ferencz ur et Comp. mégis csak sok keserű ironia van ebben a rideg életben!! . . . .

KÜLFÖLD

Kolozsvárt, márcz. 15.

(s.) **Spanyolországból**, a folytonos forrongás és gesztenye hazájából ismét olyan hireket veszünk, milyenek csak onnan várhatók, hol a pártok nem a haza, hanem kizárólag saját érdekökben conspirálnak. A fennálló dynastia ellen ugyanis a nem republicanus, tehát monarchicus pártok szövetkeztek a köztársaságiakkal. S miért az alapelv ily éclatáns megtagadása? Csak azért, hogy az uj dynastát: I. Amadeot, az ifju olaszt, elüzzék. Ha vajon nyer-e ezáltal aztán a haza is: ezt nem veszik számiásba. Majd ha elérték negativ czélukat: akkor aztán majd lehet a köztársaságiak ellen fordulni. Nocedal, a carlisták ravasz vezére ezt a jelszót tüzte lobogójára: „A petroleum által VII. Carlos királyhoz.“ A néphez intézett carlista kiáltvány felszólitja a polgárokat, hogy készen legyenek nemcsak szavazatukkal, de más eszközökkel is támogatni a törvényes királyt. Hallatszik azonban az is, hogy Castellár a republicanusok vezére vonakodnék a carlista szövetség danaida ajándokát elfogadni és abban a republikanus ügy megfertőztetését látja.

Rómában a képviselők házának bizottmánya elfogadta a hadsereg ujászervezésére vonatkozó törvényjavaslatot. A kamara Sella pénzügyi terveit tárgyalá; elfogadta a bizottmány inditványait, kivéve az államkincstári szolgálat kérdésére vonatkozót, melyre nézve a bankokkal való uj egyezmény terjesztetett elő.

A KELET magán-távirata.

Feladatott Pesten, márt. 15. 10 40 p. ó. *d.* e.
Erkezett: 15. 1. ó. 20 p. d. u.

A képviselőházban tegnap a viharok megujultak; a kormány inditványozta, hogy még a választási javaslat tárgyalása közben azon sürgös tárgyak, melyek már a rendes osztálytanácskozásokon átmentek, főleg a városok rendezéséről szóló javaslat en blonc elfogadtassanak. Az ellenzék ezen eljárást, melyet országgyülésünk eddig többször használt, törványtelennek mondja.

Az országos Deák-párt központi bizottsága tegnap rendkivüli látogatott ülést tartott s s több albizottságot választott.

Feladatott: M.-Vásárhelyt 14. 5 óra d. u.
Erkezett: 14. 5 óra 15 percz d. u. —

Bizottságunk első napi ülése, daczára az Ugron-baloldal lármás támadásainak, a Deák-párt győzelmével végződött. A választás holnap lesz.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, márc. 15-én

— **Ő felsége** a királyné — meráni hirek szerint — csak e hó 25-én vagy 26-án jő Budára. A király asszony Valeria főherczegnővel egyetemben zavartalan jó egészségnek örvend s naponta a festői vidék messze tájaira hosszabb gyalogsétákat tesz. Rottenstein várában e hó 11 én tizenkét teritékü udvari ebéd adatott.

— **Király ő felsége** husvéton tul is Budán fog időzni; azonban a hirlett udvari estélyek elmaradnak.

— **A képviselőház** tehát elvégre berekesztő ötnapig tartott tanácskozását (?) az ülések tartama fölött. Végre a baloldal is belátta eljárása inparlamentaris voltát s többen, kik szólásra fól voltak irva, kihuzatták nevüket, minek következtében Lónyai ministerelnök is elállt a szótól. A Szapáry-Németh féle inditvány, mely szerint az ülések 10—2 és 5—8 óráig tartassanak, a jobboldal és a balközép többsége által elfogadtatott. Viharos incidenst képezett, hogy Lázár Ádám másodizben kivánt szólani e kérdéshez; elnök kétszeri intésére sem hajtván, a ház megvonta tőle a szót. A szélsőbaloldal e fölött is névszerinti szavazást kért, de Ghyczy kértére elállt e kivánságától, mit aztán a hevesebb jobboldaliak tettek magukévá, de majd szintén elejtének. Szóval a lehetőség utja meg van nyitva, hogy a ház munkáin fogjon, bár igen halvány a remény az eredmény iránt, mint tegnapi táviratunk is jelzé.

— **Jókai Mór** politikai phantasirozását tovább folytatja a Honban. Most már annyira beletüzelte magát félszeg helyzetébe, hogy kimondja parliamentünkről, hogy nem is parliament, miután a pártok fegyelmezett együttességben járnak el. (Persze csak a jobboldal s az ellenzék nem!) A historia előtt a ministert teszi felelősné a baloldal mostani magatartásáért s végül bizonyitgatja magáról, hogy ő nagyon loyalis. Olyannyira loyalis, hogy még a „Magyar Ujság“ is figyelmeztette, hogy appellatiója a királyhoz nem egyéb, mint fölhivás, hogy az alkotmányosság helyett az absolutismus ösvényére lépjen. Ez aztán hyperloyalitásnak is megjárja.

— **A helybeli dalkör** tegnap küldöttségileg értesitette királyi biztos gr. Péchy M. ő nmltőságát, m. b. Huszár Sándor urat, báró Huszár Adámné és Ruzsicska Béláné, Racek Zsófia urhölgyeket a felől, hogy tiszteleti tagjaivá választotta, felkérvén egyuttal, hogy a kör közelebbi előadására megjelenni sziveskedjenek. Választottak megköszönve a dalkör figyelmét, biztositották a küldöttséget, hogy előadásain megjelennek s örömmel munkálnak mindig a kór folvirágoztatásán.

— **A zenecértő** közönségre a közelgő husvéti ünnepek folytán nagy élvezet vár. Pichler Bódog ur nagypéntek és ünnepszombat este zene és dalkar előadást rendez a katholicusok nagy templomában, melyre nem csak városunk több zenészeit és énekeseit nyerte meg, hanem Vályi Gábor kitűnő bass baritonistát is fölkérte M.-Vásárhelyről, ki közreműködését meg is igérte.

— **A képviselőház** kilencz osztálya elfogadta az öt éves országgyűlésről szóló törvényjavaslatot.

— **Kolozsmegye** képviseleti bizottságának tavaszi közgyülése, a rosz utak daczára is meglehetős népes volt. A tanácskozás a lapunkban közzé tett tárgysorozat szerint folyt, s a tárgyak sokasága miatt ma is folytattatik. Holnapi számunkban bővebben fogjuk az egészet ismertetni.

— **A Gazetta** Transilvaniei a királyhágón tuli részekről Külföld rovatában közöl tudósitásokat. A „Magyar Polgár“ becses engedelmével bátrak vagyunk egész alázatossággal megjegyezni, hogy a Gazettának nagyon furcsa fogalmai lehetnek az alkotmányosságról, melyeknek helyeslését egészben a Polgárnak engedjük át.

— **Szinház.** Tegnap Darai Károlina jutalmai: „Ilka vagy a huszár-toborzó“ Doppler jó magyaros zamatu eredeti 3 felvonásos vigoperája szépszámu közönség előtt került szinre. A jutalmazottat lelkesült taps és koszoru-özön fogadta, s az első felvonás után tisztelői szép emlékkel lepték meg. Az előadás ahoz képest, hogy első volt, elég élvezhetőleg folyt le: Gerecsné (Ilka) s a jutalmazott szép és szabatos énekökkel több izben fölhivták a közönség tettszésnyilvánitásait. Zajonghy és Mezei, amaz az ispán, ez az örmester szerepét énekelték, Szilágyi pedig Miskát repraesentálta jó humorral,

— **Megjelent**, s szerkesztőségünkhez beküldetett az angol és franczia nyelv levélszerinti önoktatásából két—két füzet P. Nagy Sándortól Robertson tanmódja szerint. E füzetek általános elismerés szerint, legbiztosabb kalauzul szolgálnak ama nyelvek kincsbányáiba s igy ajánlatunk felesleges.

— **Nől távirászok.** Az osztrák távirdai államszolgálatban álló 40 nőn kivül ujabban számos leányzó — és asszonynak nyujtanak a sodronyok életmódot.

— **Veres László**, a debreczeni főiskola jeles tanára, a tanirodalom egyik derék müvelője elhunyt. A tanügy szilárd oszlopa dőlt ki benne.

— **A nagyhirű** dr. Hirsch Rudolf temetése Bécsben e hó 12-én ünnepélyes disz ment véghez. Koszorukkal ékitett koporsója körül az elhunyt közeli rokonain kivül irók, zenészek és festők sorakozának.

— **Mostanában rosz** csillagok járnak azokra, kik a csalhatatlanság dogmájában nem találnak megnyugvást. Az olmützi egyház főpásztora körlevelében a hivő nyáj egyik őrét, névszerint Kralik Ferenczet eretnekség és áttérésért excommunicalja.

— **A pesti** nemzeti muzeum legnevezetesebb osztálya, a római kőemlékek, számos külföldi tudós által látogatott gyüjteményének Krén István egy érdekes darabot alándékozott. A kőemlék, mely az ő budai hid alatt találtatott és két-háromszáz éve fekhetik a Duna ágyában, egy áldozó oltár, melynek letörmelődött feliratából körülbelül azt lehet kivenni, hogy valami Patasió áldozta Gea istenasszonynak.

— **Szerencsétlenség.** Pétervásárról irják, hogy gr. Keglevich Gábor, egy alig 22 éves fiatal ember, közelébb az ottani határon rókára vadászván, az elejtett és lóra tett rókák egyike végkinlódásában ugy megcsipte a gróf lovát, hogy ez megbokrosodván, tova vágtatott s a szerencsétlen lovast ugy czipelte magával, hogy annak, mikorára haza érkezett, fél lába hiányzott. A ló a rókacsipésre tüskönbokron keresztül vágtatott és igy a grófnak lába valószinüleg megakadt valahol és odaszakadt. A grófi család, valamint az egész vidék a legmélyebben fájlalja a szomoru esetet.

— **Stéger** a barcellonai szinház közönsége előtt nagy tetszéssel énekelt a „Hugenották“-ban, s az a hir jár róla, hogy családostól együtt Spanyolországban akar letelepedni.

— **A strike-olás** még mindig divik. Közelébb O-Budán a Goldberger és Spitzer-féle gyárak munkásai követeltek bérük felemelését oly fenyegetéssel, hogy különben elhagyják a gyárat.

— **Uj iskola-ház.** A pesti zsidó hitközség, sip utczán levő iskola épületét már e tavasz közepén lebontatja és helyébe két emeletes, a legkényelmesebb berendezéssel ellátott iskolát emeltet.

— **Gounod** baja nem téboly, hanem csak buskomolyság

— **Friaulból** annyi olasz vándorol ki az osztrák-magyar birodalomba, hogy mint Udinéból irják: már eddig hét ezernél több utlevelet állitottak ki számukra.

— **Magyarországi** néprajzi kiállitás van tervben. Ugyanis a közoktatási minister felkéretett, a muzeum részéről, hogy a bécsi világtárlatra állittasson össze ily néprajzi kiállitást, mely a tárlat végével a muzeum birtokába menne át.

— **Az olasz** király Károly Frigyes herczegnek siciliai utjában egy pompás evező hajót bocsátott rendelkezésére.

— **A versailleai** haditörvényszék koronként halálitéletek által ad életjelt magáról. Legujabban ismét két kommunistát itélt el, és pedig Baudain Ferenczet halálra; Theophilet pedig örökös kényszermunkára. A terrorizmus bosszuló kardja vajon mikor tér már vissza hüvelyébe?

— **Egy hajmeresztő történet.** Déloroszország pultavai kormányzóságában nem rég egy jó módu paraszt halt meg észrevehető ok nélkül. A sirkert nagy távolsága miatt az agg lelkész csak negyed napra temethette el. A szokásos szertartások után feltétetett a koporsó fedele és leszögeztetett. A pappal együtt az egész gyászkiséret a legnagyobb ijedtséggel visszament a faluba. Egy óra mulva a tetszhalálból felébredtnek sikerült lakát elérni. Ez még fokozta a rémületet, az egész falu menekült. Végre a legbátrabbak megemberelték magukat, a popát keresztjével középre fogva bementek a házba. A feltámadt kimerülten a szoba padlóján feküdt „Vess keresztet magadra“ kiálták neki messziről, mire a beteg keresztet vetve rebegé: „enni akarok, ennem adjatok.“ Végre neki bátorodva ágyba fektették és eltávoztak. De az ijedtség, hideg és hőban tett fáradtság megtörte a különben erős ember természetét, másnap forró lázban esett és tizenegyed napra rá meghalt.

KÖZGAZDASÁG

Gabonaár Kolozsvártt, márczius 14-én.

(Alsó a. mérő, középár.)

Tisztabúza 6 frt. — kr. Elegybúza 4 fr. 50 kr. Rozs 4 frt. — kr. Arpa 1 frt. 18 kr. Zab 1 frt. 80 kr. Törökbúza 4 frt 18 krt. Pityóka 2 frt. 60 kr. Marhahús fontja 22 kr.

A **gy.-fehérvári** piacz árai márt. 9. 1 auszt. mérő tisztabuza 6 ft 20 kr. rozs 3 ft — k. elegybuza 4 ft — k. zab 1 ft 60 kr. Széna 2ft. — k. Egy öl fa 36 hüv. hosszu 20 frt — kr. Marhahus fontja 20 kr. Konyhaliszt 12 kr. Borsó mérője 4 ft 16 kr., lencse 20 k. 20 kr, paszuly — ft 20 kr.

A **szamosujvári** piacz árai márt. 11. auszt. mérő Búza 5 ft 80 kr., elegybúza 4 ft 10 k. rozs 3 ft 90 kr. kukoricza — ft — kr. Zab 2 ft 20 kr. pityóka 2 ft 90 kr. Egy mázsa szalonna — ft — kr. Egy icze disznózsir 60 kr. Egy kupa borsó 30 kr., lencse, icéje 26kr. paszuly, icéje 14kr. Egy mázsa kenyérliszt — frt. Egy font marhahus 20. Egy mázsa széna 1 frt 90 kr. Egy öl tüzia kemény 15 ft — kr.

A **deézsi** piacz árai márcz. 5. 1. mérő tisztabúza, auszt. mérője, 5 ft 60 kr. elegybúza 5 ft 40 kr., rozs 4 ft 40 kr., törökbuza —ft — kr., zab 1 ft 40 kr, szénа mázsája 2 ft 40 kr. Egy öl fa 36 hüv. hoszszu 10 ft. — kr. marhahús fontja 18 kr., konyhaliszt 9 kr. — kr. borsó 20 kr., lencse 20 kr. paszuly 26 kr.

A **m.-vásárhelyi** piacz árai márt. 7-ről, alsó auszt mérője. Tisztabuza 5 ft. 35 kr. ozs 3 ft 40 kr. Elegybuza 3 ft 60 kr. Zab. 1 ft 60 kr. Széna kötve 1 ft 90 kr. Egy öl fa 36 hüv. hosszu 12 ft — kr. Egy font faggyugyertya 40 k. Marhahus fontja 18 kr. Konyhaliszt — ft 12 kr. Lencse kupája 20 kr Paszuly kupája 16 kr. Burgonya, mérője 2 fr — kr. Disznózsir fontja 70 kr.

Távirati tudósitás a bécsi tőzsdéről.

Márt. 14-én 5% Metalliques 100 fr 64.90 Kamat—.—. 5% Nemzeti kölcsön 100 frt. 71.60. 1860. Kölcsön 100 frt. Bankrészvény 847. — Hitelintézeti részvények 346.—. London 10 ft. st. 11135. Ezüst 109.50 Cs. kir. arany 5.27 Napoleondor 8.90

Urbéri kötvények: Magyarországi 81.—. Temesi 78.25. Erdélyi 77.50. Horváthországi —.—.

Felelős szerkesztő **Szász Béla.**

Digitized by Google
Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pt. Școală - BCU Cluj

HIVATALOS.

A **129.** / 1872. számhoz. (104) (2—3)

Árlejtési hirdetmény!

A főméltóságu m. kir. közmunka és közlekedési miniszterium jelen évi február-hó 4-ről 21,561. 1871. szám alatt kelt rendeletével a kolozsvár—marosvásárhely—brassói államútan az Aranyos és Maros folyók mentében szükségéssé vált parterösitési munkákat engedélyezvén, azok végrehajtásának biztositására **folyó évi ápril-hó 8-án délelőtti 9 órán kezdve** nyilvános árlejtés fog tartatni a marosvásárhelyi m. kir. mérnöki hivatal irodájában.

Az árlejtés tárgyát képező munkák s az azokra fölszámitott költségek a következők:

1. A kolozsvár-brassói államút 6⁷/. — 7 mértföld szakaszában Gerend és Hadrév között öt darab sövény csapógát készitése az Aranyos folyó balpartján . **3505 frt 65 kr.**

2. Ugyanezen államút $10\frac{3-5}{8}$ mértföld szakaszában Csapó mellett a Maros folyó balpartján 3 darab rözse mű csapógát előállitása az érintkező útrész áthelyezésével . . . . . **2965 frt. — kr.**

Az itt megnevezett védmunkálatok árlejtése tételenként **elkülönitve** fog megtartatni s a legjutányosabb vállalkozónak átadatni.

Vállalkozni kivánók kéretnek 5% bánatpénzzel ellátva a fönn megjelölt helyen és időben megjelenni, hol addig is az árlejtés alapjául szolgáló okmányok a rendes hivatali órák alatt megtekinthetők.

Megjegyeztetik, hogy vállalkozó bétett bánatpénzét a vállalati ár 7%-ra kiegésziteni tartozik.— Szabályszerüen készitett és fölszerelt irásbeli zárt ajánlatok is elfogadtatnak, de csak a nyilvános szóbeli árlejtés megkezdése előtt.

Marosvásárhelytt, 1872, mártius hó 8 kán.

A m. kir. mérnöki hivataltól.

NEM HIVATALOS.

(100) (3—3)

Előleges hirdetmény.

Czetz J. és Társa

női- és férfidivat Bazárjuk

Kolozsvártt, középutcza FOLLY-háznál,

tisztelettel tudatják a nagy érdemü helybeli és vidéki vásárlóikkal, hogy a

husvéti ünnep hetében

meg fognak érkezni jó izléssel válogatott, **a tavaszi idényre** szükséges

női legujabb divatu selyem, bársony és posztó séta felöltők,

Tavaszi és nyári napernyők,

Berlini séta kendők,

Szines fekete és szőr köntös kelmék, divatos női-topánok,

Igen finum **női-** és **férfi** kesztyük,

Kiházasitáshoz szükséges vásznak, asztalnemüek, ágyteritékek, selyem és Cazsmir paplanyok.

---

[76] **Zongorák** [3—6]

a bécsi gyári áron adatnak, jóságokért felelősséget vállalok.

Demjén László

könyv-, mű- hangjegy-kereskedés és zongora tár.

Kolozsvártt.

A legujabb könyvek azonnal kaphatók. Megrendelések pontosan és azonnal telyesittetnek s **vidékre** is elküldetnek.

Legujabb Hangjegyek. Ifjusági iratok és képes könyvek minden kor számára. **Ima- és ájtatossági könyvek,** egyszerü, olcsó ugyszintén fényes diszkötésben. Iskolai könyvek.

Pianinok . . . 350 ft. 450 frtig
Szárny zongora . 300 frtól 450 frtig.
Használt zongorák . 80 frtól 180 frtig.
a legolcsóbb áron a minőség szerint.

---

(101) (3—3)

Bérbe adó

Kolozsvártt f. év **márczius-hó 23-kán délelőtt 10 órakor** közárverezés útján a 274 szám alatti Orbán János által birt

lábasház,

folyó év ápril 24-től 1873 ápril 24-ig. A feltételek láthatók görbe-szappanutcza 227 szám alatt Vizi Endre házánál.

---

(102) (3—3)

Van két rendbeli **gyümölcsöskert,** egyik a Házsongárdban, a másik Békásban szabadkézből **eladandó.** Továbbá: **kerestetik két szoba** egy bizonyos összeg kamatjában. Ugy szintén eladó 5—6 éves körtvély és alma oltványok találtatnak. Ezek iránt bővebb felvilágositást Jerzsabek József üvegkereskedésében lehet nyerni.

---

(71) (5—8)

A Németország első gyógyászati testületeitől megvizsgált s a magyar cs. kir. helytartóság által kitünő használhatása végett szabadalmazott

csúzgyolcs

mindennemü csúz, köszvény, tagnyilalás, mell, hát és gerinczfájás, lábcsúz, fejcsúz, dagadt részek, pogadra, marjulások és oldalnyilalások ellen, biztos sikerrel mint első gyorsan és biztosan gyógyitó-szer. 1 nyaláb 1 frt 5 kr, kettős nyaláb nehéz fájdalmak ellen 2 ft 10 kr o. é.

párisi átalános ragasz

qánro doctortól, mindenféle seb, geny, daganat, tyúkszem és fagy ellen. Egy tégely használati utasitással 35 kr. Egyedül valódi minőségben kapható: Kolozsvártt **Engel J.** gyógyszertárában, és **Wolff János** urnál gyógyszerész Kolozsvártt.

DÉBALLAGE LYONNAIS.

Van szerencsénk előkellő családokkal tudatni, hogy kiállitunk eladásra **lyoni selyemárukból egy legujabb divatu választékot;** találhatók abban **franczia cachemirek, drap de Lyon-ok, gros-grainsek, faille-ok és tafoták** szinesek és feketék, valamint igen szép **lyoni és chinai** nyersselyem szövetek, és igen szép **selyem foulardok** ruháknak. (103) (2—4)

Nagy választék

selyemzsebkendők, cachenez és egyebekből.

Igen csinos

selyem cachemirek pongyola kabátoknak, asztaltakaróknak és **perzsa-shawlok.**

Beduinok,

övek, nyakkendők Tunisból, legyezők és napernyők Chinából, végre igen szép választék keleti czikkekből.

E czikkek 1872 márczius 12-töl 25-ig, reggeli 8 órától este 6 óráig lesznek kiállitva a **Nemzeti Szállodában** 8 sz. a. az első emeleten.

VERDIER és St. MARTIN Lyonból.

Főraktár: Kärntnerring 12 sz. Magazin Lyonnais Bécsben.

---

[105] [1—2]

Önkénytes butor eladás.

Elköltözködés következtében alólirottnál

Szamosfalván

1 csoportozat új **bécsi butor,**
1 még jó állapotban levő **varrógép** Frister & Rossmann berlini gyárából,
1 öntöttvas **takaréktűzhely** és különbféle **házi** és **konyhakészülékek** eladók.

GEISELER, mérnök.

---

(88) (3—3)

Egy tisztességes német családból való **leány,** a ki köntös készitésben, szabásban és varrásban a gépen is igen gyakorlott, óhajtana egy uri családhoz mint varróné felvétetni. Lakása buzautcza 107 szám.

Legujabban megjelentek

és **Stein János** könyvkereskedésében kapható:

Elméleti és gyakorlati

ROMÁN NYELVTAN.

Ahn-Ollendorff tanmódszere tekintetbe vételével. Irta **KOZMA ENDRE.**
Ára füzve **1** frt **20** kr.

Elemi vallástan

egyszerü kérdések és feleletekben.

A reformált elemi és népiskolák

használatára készité PÁNCZÉL FERENCZ, kendi-lónai ev. ref. lelkész.
Ára kemény kötésben 20 kr.

BUZOGÁNY ÁRON.

A föld egyes népeinek s országainak ismertetése.

Brassai Sámuel természeti földiratának második, vagy polgári része.
2. javitott kiadás. 8-rét . . . . . 60 kr.
kötve . . . . . 70 kr.

Községi faiskola.

Alapvonalok a gyümölcstenyésztésre.

Községek, néptanitók, gazdák számára irta **Kócsi Károly,** a kolozsvári ev. ref. főtanodában a természetrajz r. tanára.

(A szöveg közé nyomott 58 ábrával s egy tervlappal.)

Nagy 8-rét, X. és 200 lap. Ára **1** frt **50** kr.

Törvénytudományi műszotár,

közre bocsátja a magy. tudós társaság.
2-dik tetemesen bővitett kiadás.
Ára 2 frt.

Haller Károly, Hilibi.

Az általános polgári törvénykönyv,

mint ez jelenleg Erdélyben érvényes; minden a legujabb időig megjelent és még hatályban levő utólagos rendeletekkel, felvilágositó és utasitó jegyzetekkel ellátva. n. 8-rét (816 l.) Ára 6 frt. Vászonkötésben 6 frt 80 kr.

Erdély nagyfejedelemségben érvényben lévő

peres és perenkivüli eljárásra

vonatkozó szükségesb rendeletek gyüjteménye. 8-rét (216 l.) 1 frt 60 kr.

Groisz Gusztáv, jogtudor. stb.

Magyar polgári törvénykezési rendtartás.

(1868: LIV. törvényczikk.) Felvilágositó és utasitó jegyzetekkel. n. 8-rét (662 l. 5 frt. Vászon kötésben 5 frt 75 kr.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betüivel kiadó-tulajdonos Stein Jánosnál.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pt. Școală - BCU Cluj